

Mr. Ramiz Nurikić
Mr. Bekir Šabić

Behram-begova medresa u Tuzli

PROBLEM ADAPTACIJE UČENIKA NA ŽIVOT U INTERNATU (UČENIČKOM DOMU)

DOI: 10.58584/2490-3752.2021.7.6.41

SAŽETAK

Za postizanje najboljih mogućih rezultata u odgojno-obrazovnom radu učenika koji su prvi put smješteni u učenički dom potrebno je razumjeti prirodu problema adaptacije na domski (internatski) život. U ovom radu razmatrani su problemi koji se pojavljuju kod učenika koji otežavaju adaptaciju na život u internatu. Na osnovu metoda analize sadržaja, analitičko–deskriptivne metode i servej kao terenske varijante analitičko–deskriptivne metode, nastojao se istražiti problemi adaptacije na život u internatu kod učenika prvih razreda. Korišten je postupak anketiranja i statistička procedura aritmetičke sredine za analizu i interpretaciju rezultata istraživanja.

Ključne riječi: *dom (internat), adaptacija, domski odgoj*

Uvod

Kroz historiju, od njihova nastanka, mijenjali su se nazivi i funkcije ustanova nalik današnjim učeničkim domovima. Tek se krajem 20. vijeka o učeničkim domovima počinje govoriti kao o odgojnim ustanovama. Autori su već prije više desetljeća naglašavali kako funkcija domova ne može i ne smije biti orijentirana isključivo na osiguravanje smještaja, hrane i spavanja u vremenu kada učenici nisu u školi, već se treba ostvarivati uz veoma jasno organiziranu i ciljevima orijentiranu odgojno-obrazovnu djelatnost (Miklavc, 1980). Iako je vrlo teško nadomjestiti odgojne mogućnosti roditeljskog doma, učenički domovi nude određene mogućnosti koje su specifične isključivo za ovaj kontekst: kolektivni rad, odgovornost, izvršavanje obaveza, učenje... Sve ove funkcije doma predstavljaju svojevrsnu poveznicu između roditeljskog i učeničkog doma. Prijelaz mladih osoba iz svog primarnog obiteljskog okruženja u sasvim novo, drugačije boravište može uzrokovati razvoj poremećaja u ponašanju, nastanak delikvencije i druge psiho-socijalne probleme (Gonzales, 2015). I u tom je kontekstu neophodna raznolikost funkcija učeničkog doma, koja se ne može kao nekada temeljiti na zadovoljavanju osnovnih potreba učenika poput hrane i smještaja, već je potreban kvalitetan odgojni rad odgajatelja i stručnih saradnika sa učenicima. "Učenički domovi su srednjoškolske odgojno-obrazovne ustanove s jasno određenim temeljnim funkcijama: pedagoškom funkcijom, psihološkom funkcijom, socijalnom funkcijom." (Rosić, 2007:89)

1. FUNKCIJE DOMOVA

Funkcije domova čine okosnicu njegova djelovanja. Pedagoška se funkcija života u domu temelji na ostvarivanju ciljeva i zadataka odgoja i obrazovanja. Ovom se funkcijom nastoje zadovoljiti i razvojne potrebe odgajanika te stvoriti klima rada (Klapan, 1994). Ključan aspekt i zadaća pedagoške funkcije jeste odgoj učenika, kojim se potiče postizanje optimalnih mogućnosti svakoga učenika. Nastoje se zadovoljiti potrebe svestranog razvoja mladih, a u skladu sa sadržajem programskih osnova odgojno-obrazovnog rada u domovima učenika. U realizaciji svojih ciljeva i zadataka, odgajatelji prate i u radu primjenjuju najnovija dostignuća iz područja pedagogije, psihologije, sociologije i drugih nauka koje se bave proučavanjem odgoja. Rosić (1986) kao temeljne odgojne funkcije navodi: poštivanje ličnosti učenika, njegovo slobodno izražavanje, saradnja

i pravovremena informiranost, razgovor, pomaganje, strpljenje, motiviranost, odgovornost, savjetovanje... Težište pedagoške funkcije rada u domovima je na odgoju učenika. Ukupna organizacija života i rada u domu, uključivanje mladih u rješavanje problema na koje u njemu naiđu i izvršavanje obaveza koje nameće takav život, predstavlja područje organiziranog odgojnog utjecaja. "U domu, u pedagoškom smislu, učenik nikad ne ostaje sam - on je nužno uključen u različite problemske situacije i upućen na aktivno zalaganje u njihovom rješavanju. On je subjekt odgojnog procesa." (Rosić, 1996:41) Osim pedagoškom funkcijom, pojam se učeničkog doma određuje i psihološkom funkcijom, koja se temelji na stvaranju povoljne domske klime u kojoj učenici mogu sudjelovati, te zadovoljiti svoje potrebe i razvijati vlastitu osobnost. Psihološka funkcija podrazumijeva osiguravanje osjećaja sigurnosti, povjerenja, zadovoljstva i informacije, za čije je ostvarivanje važan uzajamni rad učenika i odgajatelja. Psihološku funkciju čine: opća klima i stil rada u domu, normativni odnosi, način rukovođenja, održavanje kućnog reda, kakvoća komunikacije među učenicima te između učenika i odgajatelja (Reardon, 1998). Ono što podrazumijeva psihološka funkcija domova od ključnog je značaja za adaptaciju novih učenika na život u domovima (internatima). Kao što je prethodno navedeno, za kvalitetan život, odgoj i obrazovanje učenika koji borave u domovima od iznimne je važnosti lični primjer odgajatelja, međuljudski odnosi, te određivanje pravila ponašanja, koji vode ka uspostavljanju pozitivne domske klime i ozračja povjerenja. Da bi se postiglo pozitivno ozračje, u učeničkom domu je potrebno odrediti jasna pravila ponašanja (Savagnone i Briguglia, 2009:31). "Ako odgajatelj dobije povjerenje učenika, ako mu oni povjere dio svoje istine, to je najbolji dokaz da će on uspjeti u svom radu, da je stvorio povoljnu psihološku klimu, da je potvrdio svoj autoritet" (Rosić, 1996:40). I na kraju, socijalna funkcija učeničkog doma, određena je društvenim uvjetovanostima nastanka, razvoja i uloge doma u cjelokupnom sistemu odgoja i obrazovanja. "U tom kontekstu učenički domovi ublažavaju i rješavaju probleme socijalne nejednakosti mladeži u odgoju i obrazovanju te stvaraju podjednake uvjete za odgoj mladeži iz svih društvenih sredina i slojeva" (Rosić, 1996:39). No, odlaskom iz roditeljskih domova u nepoznate gradove radi obrazovanja, učenici se susreću sa brojnim novinama, nepoznanicama i izazovima u kojima im je osim domova potrebna i pomoć škole, sredine, medija, različitih grupa ljudi s kojima su u svakodnevnom kontaktu, te ostalih

aspekata koji utječu na njihov život udaljen od roditeljskog doma. Socio-emocionalne vještine predstavljaju „niz socijalnih ponašanja koja su naučena i pod kontrolom pojedinca te su situacijski i interakcijski prikladna i usmjerena cilju“ (Hergie, 1986, prema Fajdetić, Antolčić, 2013). Ključne kompetencije socio-emocionalnog učenja su međusobno povezane, a to su: samosvjesnost, samovođenje, socijalna svjesnost, vještina održavanja odnosa, odgovorno donošenje odluka (prema Kranželić, 2013). Učenički domovi ostvaruju opći cilj odgoja. Cilj odgojnog rada u domovima i njegove osobitosti omogućavaju da svaki dom izradi za sebe konkretan program odgojnog rada koji će podržavati cjelokupnu odgojno-obrazovnu aktivnost i pokazati kako, tko, i na koji način, sudjeluje u ostvarivanju odgojnog cilja. (Rosić, 1996:27) S obzirom da je dom namijenjen učenicima koji odrastaju u odgojnim nastojanjima, naglašena je, prije svega, priprema učenika za prihvaćanje društvenih uloga, a također i oblikovanje samostalne, slobodne, aktivne, komunikativne i kreativne, u društveni prostor integrirane i odgovorne ličnosti. Osim toga, domovi također doprinose reprodukciji društva, i to posredno utjecanjem na razvoj ličnosti pojedinca, a neposredno na način da na mlade prenose vrijednosti društva i modele socijalnog, odnosno društvenog funkcioniranja (Hočevlar, 1991). Odgoj je proces socijalizacije (time društvena i povijesna pojava), trajan proces gdje se čovjek neprekidno i kontinuirano nalazi u mijenjanju te se samim time odgoj odnosi i na cjelokupan život (posebno značenje ima u periodu djetinjstva i mladosti zbog postavljanja temelja za cjelokupni život). Ne bi trebalo zanemariti ni zadaće koje su relevantne za odgoj. Odgojni proces uvijek se odvija u određenoj odgojnoj sredini, koja prema Rosiću (2001) obuhvaća fizičko, socijalno, kulturno, psihološko, tehničko, vjersko i drugo okruženje u kojem se pojedinac razvija. S toga, različite sredine mogu imati odgojno značenje, a savremeno društvo razlikuje intencionalne odgojne sredine (obitelj, škola, učenički domovi, ustanove čija je osnovna djelatnost odgoj, npr. dječji domovi) te funkcionalne odgojne sredine, ustanove i socijalne sredine u kojima se, uz ostale, funkcionalno (neintencionalno) ostvaruje odgojni proces. Jedan od oblika odgoja koji konkretno, kontinuirano i svakodnevno u praksi odgoja postaje, prema Rosiću (2007), „škola života i rada“, odnosno mjesto odgoja i obrazovanja, svakako je domski odgoj. Dom kao odgojna sredina (faktor odgoja) podrazumijeva i socijalnu okolinu, koja utječe na pojedinca svojim različitim sadržajima kao što su znanja, uvjerenja, stavovi, shvaćanje

itd. Svakako da su odlučujući faktori razvoja učenika odgojna sredina i kakvoća odgoja. Domovi su vrlo specifične društvene ustanove u kojima se mladi odgajaju i obrazuju, ali istodobno oni tu žive i rade, te im se tu osiguravaju osnovni preduvjeti za rast i razvoj. Upravo su zbog toga domovi odgojne institucije, ali imaju i socijalno značenje za sve učenike, odgojno-obrazovni rad u odgojnoj skupini, odgojno-obrazovni rad s malim skupinama, timski rad, individualni rad te rad u različitim formalnim i neformalnim skupinama. (Briggs, 2002) Odgojno-obrazovni proces u učeničkom domu se dakle ostvaruje u odgojnim skupinama. Odgojna je skupina temeljna organizacijska, društvena i pedagoška jedinica, mjesto djelovanja, planiranja i ostvarivanja svih odgojno-obrazovnih aktivnosti (Rosić, 2001:143). Iako je kao takva temeljna jedinica, u učeničkim se domovima preferira rad u manjim skupinama. Takvim se oblikom rada odgajatelj može posvetiti svakome članu pojedinačno, što dodatno motivira učenike za efikasnije, aktivnije sudjelovanje i rješavanje problem-skih situacija (Gunn, 2007). Ovim se oblikom rada olakšava adaptacija i privikavanje na domski život učenicima koji se prvi put smještaju u domove radi školovanja. Svaka od odgojnih skupina ima svog odgajatelja, koji kroz komunikaciju s pojedincima i skupinom ostvaruje svoj odgojni rad. Uspješna komunikacija tako postaje jedan od važnijih uvjeta uspješnog odgoja (Bratanić, 1990). Interakcija između učenika i odgajatelja je najčešće spontana u svakodnevnom životu, osim kada je odgajatelj primoran na razne intervencije ako se pojave neki problemi, kao što su: jutarnje ustajanje, obroci, vrijeme učenja, putovanja, posjete, odlazak na spavanje... Za održavanje discipline u učeničkim domovima jako je važno da postoje određena pravila, sa kojima su učenici upoznati, te koje učenici razumiju. Učenici koji se prvi puta smještaju u domove, što prije upoznaju pravila i što prije se krenu navikavati na domsku klimu, lakše i brže će se adaptirati na život u domu. Stoga je važno posebno posvetiti pažnju novim učenicima u upoznavanju i razumijevanju pravila ponašanja u domu (internatu)

2. Metodološki okvir istraživanja

2. 1. Problem, predmet i značaj istraživanja

Problem kojim se bavi ovaj rad odnosi se na adaptaciju učenika na život u internatu kao jednu od bitnih pretpostavki uspješnosti učenika na njihovom odgojno-obrazovnom i razvojnom putu. Cilj je

ukazati na njen značaj za ostvarenje postavljenih odgojno-obrazovnih ciljeva. Problem ovog istraživanja je adaptacija učenika na život u internatu. S obzirom na postavljeni problem istraživanja, definisan je predmet ovog rada. Dakle, predmet ovog istraživanja su stavovi učenika o faktorima teškoće u adaptaciji na život u internatu.

Brza i efikasna adaptacija učenika na život u internatu je od velike važnosti kako za svakog učenika pojedinačno tako i za profesore i odgajatelje, ali i cjelokupni sistem unutar same škole i svih onih koji su na bilo koji način vezani sa odgojno-obrazovni proces u školi. Detektovanje uzročnika i katalizatora problema koji otežavaju samu adaptaciju učenika na život u internatu poslužiti će pravovremenom otklanjanju tih uzročnika te olakšavanju i akcelaraciji prilagođavanja i aklimatizaciji učenika na nove uslove, organizaciju i socijalni ambijent koji je za svakog pojedinačno jedno potpuno novo i dinamično iskustvo. Nedovoljna adaptacija učenika može prouzrokovati probleme koji se mogu manifestirati u nedovoljnom angažmanu u nastavi, generiranju problematičnog ponašanja, sporijem i nedovoljnom iskazivanju svojih potencijala. Ovakve pojave bi se pokušale neutralizirati, tj. pokušali bi se omogućiti ambijent i uslovi za lakšu i uspješniju fazu tranzicije iz porodičnog doma u novi, internatski stil života. Olakšavanjem prijelazne faze i bržom adaptacijom omogućili bi se i bolji rezultati u odgojno-obrazovnom procesu.

Teorijski značaj problema istraživanja ogleda se u tome što se nastoji istražiti, barem u skromnim razmjerama, faktori teškoće sa kojima se susreću učenici u njihovoj adaptaciji na uslove života u internatu. Ovim će se radom obogatiti sadržaji vezani za domsku pedagogiju koja je slabo razvijena na našim prostorima.

S obzirom da samo kvalitetno obrazovan pojedinac može dati svoj najveći doprinos društvu u kojem se nalazi, poboljšanje trenutne odgojno-obrazovne prakse, pod uticajem saznanja koja smo istraživanjem prikupili, imat će svoju refleksiju na razvoj ličnosti svakog učenika, te se u tome ogleda društveni značaj ovog istraživanja. Ovo istraživanje svim involviranim u odgojno-obrazovni proces ukazuje na značaj problema adaptacije na život u internatu, koji se reflektuje na ostvarenje odgojno-obrazovnih ciljeva, što opet pokazuje *društveni značaj* ovog istraživanja.

Osim skromnog teorijskog i društvenog značaja, rezultati ovog istraživanja omogućit će profesorima i odgajateljima da dobi-ju uvid o učeničkoj percepciji faktora teškoće adaptacije na život u

internatu, a shodno tome i da uvide svoje najčešće greške, te slijedeći rezultate istraživanja, da pokušaju progresivno djelovati u otklanjanju i kreiranju ambijenta koji je adaptibilniji za učenike. Na taj način ovo istraživanje ima skroman *praktični značaj*.

2.2. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja jeste ispitati, analizirati i interpretirati faktore koji utiču na teškoće prilikom adaptacije učenika na život u internatu Medrese, a s obzirom na stavove učenika.

2.3. Zadaci istraživanja

Na osnovu operacionalizacije i konkretizacije cilja istraživanja, proizilaze slijedeći zadaci istraživanja:

1. ispitati, analizirati i interpretirati stavove učenika o socijalnom ambijentu kao faktoru teškoće adaptacije na život u internatu;
2. ispitati, analizirati i interpretirati stavove učenika o kućnom redu u internatu kao faktoru teškoće adaptacije na život u internatu;
3. ispitati, analizirati i interpretirati stavove učenika o socijalnim vještinama učenika kao faktorima adaptacije teškoće na život u internatu;
4. ispitati, analizirati i interpretirati stavove učenika o životnim navikama kao faktorima teškoće adaptacije na život u internatu.

2.4. Hipoteze

1. Pretpostavlja se da je socijalni ambijent faktor teškoće adaptacije na internatski život, a prema stavovima učenika.
2. Pretpostavlja se da je kućni red u internatu faktor teškoće adaptacije na internatski život, a prema stavovima učenika
3. Pretpostavlja se da su socijalne vještine učenika faktor teškoće adaptacije na internatski život, a prema stavovima učenika
4. Pretpostavlja se da su životne navike faktor teškoće adaptacije na internatski život, a prema stavovima učenika.

2.5. *Populacija i uzorak istraživanja*

Ukupnu obuhvaćenu populaciju čini 125 učenika i učenica prvog razreda Behram-begove medrese. Uzorak čini 113 (90,4%) učenika i učenica. Procenat učenika koji su radili anketu je 92,06% (58 od 63), a procenat učenica je 88,71% (55 od 62). Od njih 113, anketu je radilo 51,33% učenika (58) i 48,67% učenica (55).

2.6. *Metode, tehnike i postupci istraživanja*

S obzirom na vrstu istraživanja u oblasti odgoja i obrazovanja, odnosno na složenost odgojno-obrazovnog fenomena koji se istražuje, korišteno je više istraživačkih metoda. U ovom istraživanju, kojim se nastoji utvrditi mišljenje učenika o faktorima teškoće adaptacije na život u internatu, korištene su analitičko-deskriptivna metoda, servey-metoda i kauzalna metoda.

Analitičko-deskriptivna metoda korištena je prilikom opisivanja pojmova značajnih za problem i predmet istraživanja, tj. probleme adaptacije na život u internatu, kao i pri analizi i interpretaciji rezultata te izvođenju zaključaka. Servey-metoda, koja predstavlja neeksperimentalnu varijantu analitičko-deskriptivne metode, korištena je prilikom prikupljanja podataka potrebnih za realizaciju ovog istraživanja, tj. za ispitivanje stavova, mišljenja, pogleda i sl. o faktorima teškoće adaptacije na život u internatu. Servey-metoda je vrsta terenskog istraživanja, te je veoma korisna uz prigodne instrumente za prikupljanje i analizu podataka kako bi se utvrdilo stanje, otkrile tendencije ili izvodili stavovi na temelju općih.

Da bi se došlo do podataka potrebnih za realizaciju našeg istraživanja, bilo je potrebno koristiti adekvatne postupke i tehnike istraživanja. U ovom istraživanju korišteni su analiza sadržaja i anketiranje kao postupci na osnovu kojih se dobio uvid u stavove i mišljenje učenika o faktorima teškoće adaptacije učenika na život u internatu. Analiza sadržaja je pedagoški postupak koji podrazumijeva analizu pedagoške literature o problemu faktora adaptacije na život u internatu i domske pedagogije. Izvori i jedinice proučavanja su pedagoška i psihološka djela, naučni i stručni članci i rasprave, pedagoški rječnici i enciklopedije, udžbenici i priručnici, koji direktno ili indirektno tretiraju pitanje faktora teškoće adaptacije i domske pedagogije. Postupak anketiranja koristio se u fazi pismenog prikupljanja podataka od ispitanika. Ovim postupkom nastojalo se doći

do podataka o značaju i ulozi socio-emocionalne klime u razumijevanju nastavnih sadržaja. Od tehnika je korišten anketni upitnik. Tako smo na vrlo ekonomičan način došli do željenih podataka.

2.7. Instrument istraživanja

Prilikom istraživanja mišljenja učenika o faktorima teškoće adaptacije na internatski život učenika, konstruiran je i upotrijebljen instrument, anketni upitnik za učenike APA. Instrument se sastoji iz uvodnog dijela u kojem su sažeto obrazloženi cilj i svrha istraživanja, kao objašnjenje o sadržaju istraživnog problema. Osim uvodnog dijela, APA-instrument se sastoji iz 14 tvrdnji te dijela u kojem učenici mogu napisati ono što smatraju bitnim, a nije obuhvaćeno anketom.

2.8. Obrada podataka

Da bi se došlo do konkretnih podataka koji su bitni za ovaj istraživački rad, za obradu podataka dobivenih korištenim instrumentima, korišten je softver SPSS 18 (Statistical Package of Social Sciences– for Windows) i procenat kao postupak.

2.9. Organizacija i tok istraživanja

Istraživanje o faktorima teškoće adaptacije na život u internatu, prema stavovima učenika, provedeno je u periodu školske 2019/2020. godine. Ispitivanje je obavljeno u Behram-begovoj medresi, ali putem Google platforme u vrijeme pandemije COVID-19.

3. Analiza i interpretacija rezultata istraživanja

U nastavku ovog rada slijedi prikaz i analiza rezultata istraživanja, prikupljenih anketnim upitnikom od učenika, o faktorima teškoće u adaptaciji na život u internatu. Anketnim upitnikom ispitivano je mišljenje učenika i učenica o ovoj temi. Prilikom prikupljanja podataka obratila se pažnja na ispitivanje mišljenja učenika o faktorima teškoće u adaptaciji na život u internatu, koji se svrstavaju u četiri grupe: socijalni ambijent, kućni red u internatu, socijalne vještine, životne navike učenika. Istraživanjem navedenih elemenata su dobijeni podaci koji pokazuju stvarne faktore teškoće u adaptaciji učenika na život u internatu. Drugim riječima, dobijeni

rezultati su služili kao osnova za sumiranje odgovora na postavljene ciljeve i zadatke ovog istraživanja.

Rezultati do kojih se došlo predstavljani su u frekvencijama i procentima, a ukazuju na sljedeće:

1. Koliko je prisutna odvojenost od roditelja kao faktor teškoće?	Nikako	Djelimično	Potpuno
	16	89	8
	14, 16%	78, 76%	7, 08%

Na temelju rezultata koji su prezentirani u tabeli broj 1 može se konstatovati da odvojenost od roditelja djelimično doprinosi teškoći privikavanja na život u internatu. Podaci koji su prikupljeni anketom na ovu konstataciju pokazuju da 78, 76% ispitanika smatra da odvojenost od roditelja u određenoj mjeri pravi problem prilikom prilagođavanja na život u internatu.

2. Samostalnost (briga o samom sebi) je prisutna kao faktor teškoće.	Nikako	Djelimično	Potpuno
	6	47	60
	5, 31%	41, 59%	53, 10%

S obzirom na 53, 10% onih koji su odgovorili sa potpuno, te 41, 59% onih koji su odgovorili sa djelimično, kako je prezentovano u tabeli broj 2, može se kazati da samostalnost sa kojom se susreću učenici, u smislu lične organizacije i organizovanosti, nakon što su potpuno odvojeni od svojih porodica i domova uzrokuje najviše problema prilikom navikavanja i prilagođavanja na život u internatu Medrese.

3. Rano ustajanje je teret.	Nikako	Djelimično	Potpuno
	26	60	27
	23, 01%	53, 10%	23, 89%

Podaci iz tabele broj 3 ukazuju nam na to da je rano ustajanje kod učenika jedan od faktora koji doprinosi teškoći njihovog privikavanja na internatski život u Medresi. Od ukupnog broja ispitanika, 53, 10% smatra da rano ustajanje utječe djelimično na

privikavanje životu u internatu Medrese, te 23, 89% u potpunosti smatra da je rano ustajanje problem za prilagođavanje životu u internatu Medrese.

4. Smeta mi mnogo učenika na malom prostoru.	Nikako	Djelimično	Potpuno
	29	60	24
	25, 66%	53,10%	21, 24%

Kako je prikazano u tabeli broj 4, veliki broj učenika na malom prostoru djelimično smeta za 53, 10 % učenika, te kod 21, 24% anketiranih učenika predstavlja poteškoću za adaptaciju na život u internatu Medrese.

5. Fali mi slobodnog vremena.	Nikako	Djelimično	Potpuno
	9	61	43
	7, 96%	53, 98%	38, 05%

Tabela broj 5 daje uvid u postojanje problema nedostatka slobodnog vremena, što učenicima prilagođavanje na život u internatu Medrese čini težim. Samo 7, 96% anketiranih učenika nema nikako problema sa slobodnim vremenom, dok 38, 05% konstatuje da ima ju u potpunosti nedovoljno slobodnog vremena.

6. Teško uspostavljam socijalno-emocionalne odnose.	Nikako	Djelimično	Potpuno
	69	41	3
	61, 06%	36, 28%	2, 65%
7. Raspored dnevnih aktivnosti mi odgovara.	Nikako	Djelimično	Potpuno
	13	74	26
	11, 50%	65, 49%	23, 01%

Uspostavljanje socio-emocionalnih veza uglavnom kod učenika nije problem i ne čini poteškoće u adaptaciji na život u internatu. Samo 3 (2, 65%) ispitanika, kako vidimo u tabeli broj 6, konstatovala

su da im njihovo teško uspostavljanje socio-emocionalnih odnosa upotpunosti otežava adaptaciju na život u internatu.

Podaci koji su prezentirani u tabeli broj 7 pokazuju da raspored dnevnih aktivnosti kod većine ispitanika je djelimično uticao na otežanu adaptaciju na život u internatu Medrese (za njih 65, 49%).

	Nikako	Djelimično	Potpuno
8. Osjećam se izolovano.	62	45	6
	54, 87%	39, 82%	5, 31%

Kako se može primijetiti na temelju podataka iz tabele broj 8, učenici nemaju problem odbacivanja i izolovanosti. Njih 54, 87% se izjasnilo da nema uopće problem sa navikavanjem na život u internatu zbog odbacivanja, dok se 6 učenika izjasnilo da im izolovanost koju osjećaju predstavlja probleme u adaptaciji na život u internatu. Iako je procenat takvih učenika izrazito mali, trebalo bi ovo pitanje posebno tretirati i utvrditi slučajeve i uzročnike ove pojave, te ih eliminisati ukoliko je to moguće.

	Nikako	Djelimično	Potpuno
9. Nedostaje komunikacije među učenicima.	64	41	8
	56, 64%	36, 28%	7, 08%

Rezultati prezentovani u tabeli broj 9 pokazuju da učenici nemaju izrazite poteškoće sa navikavanjem na život u internatu zbog nedostatka komunikacije među učenicima. Njih osam (7, 08%) je iskazalo stav o postojanju problema prilikom adaptacije na internat-ski život koji se ogleda u nedostatku komunikacije među učenicima. Ovo pitanje korenspondira sa prethodnim pitanjem o izolovanosti.

	Nikako	Djelimično	Potpuno
10. Ja nisam komunikativan (povučen sam, zatvoren...).	81	25	7
	71, 68%	22, 12%	6, 19%

Na osnovu rezultata prikazanih u tabeli broj 10 može se zaključiti da većina učenika nema problema sa komunikativnošću, te da sebe ne smatraju zatvorenim, povučenom osobom. 71, 68% ispitanika smatra da nikako nemaju problem u komunikaciji sa drugim učenicima, a njih 6, 19% smatra da potpuno ima problem sa tim. Vezano za prethodnu konstataciju (broj 9), može se pitanje nedostatka komunikacije među učenicima povezati sa nedostatkom lične komunikativnosti pojedinih učenika.

	Nikako	Djelimično	Potpuno
11. Nedostaje mi gledanje televizije.	61	40	12
	53, 98%	35, 40%	10, 62%

Gledanje televizije ne predstavlja veliki problem za prilagođavanje na internatski život za većinu učenika, njih 53, 98% tvrdi da im to nikako ne predstavlja problem, kako je to prikazano u tabeli broj 11.

	Nikako	Djelimično	Potpuno
12. Nedostaje mi korištenje interneta do kasno u noć.	58	41	14
	51, 33%	36, 28%	12, 39%

Podaci koji su prezentovani u tabeli broj 12 upućuju na to da za većinu učenika ne predstavlja problem za prilagođavanje životu u internatu nedostatak korištenja interneta do kasno u noć. 51, 33% ispitanika konstatuje da im to nije pravilo smetnju prilikom adaptacije na internatski život.

	Nikako	Djelimično	Potpuno
13. Fali mi da sam budan dokle želim i ustajem kada želim	19	54	40
	16, 81%	47, 79%	35, 40%

Problem koji za veći broj ispitanika predstavlja teškoću prilikom adaptacije na život u internatu je što ne mogu ustajati kad žele, te ne mogu ostajati budni koliko žele. Od ukupno anketiranih 35, 40%

konstatuje to kao potpuni uzrok teškoća, te 47, 79% kao djelimični uzrok problema teškoće, kako se može vidjeti iz tabele broj 13.

	Nikako	Djelimično	Potpuno
14. Osjećam nesigurnost (tjeskoba, hvata me panika, strah).	73	28	12
	64, 60%	24, 78%	10, 62%

Iz tabele broj 14 se može zaključiti da je osjećaj nesigurnosti kod malog broja učenika uzročnik teškoće prilagođavanja na život u internatu (za njih 10, 62%).

Zaključak

Saznanja do kojih se došlo u okviru ovog istraživanja, na osnovu teorijskih razmatranja, metodologije koja je primijenjena, kao i analize i interpretacije rezultata, veoma su značajna. Na temelju dobijenih rezultata se može reagovati kako bi se olakšalo i otklonilo ono što otežava adaptaciju na život u internatu. Rezultati ukazuju i usmjeravaju gdje treba da se interveniše, na šta da se posebno obrati pažnja, koja područja su više izražena kao otežavajuća... Značajna saznanja su otkrivena u okviru svih zadataka našeg istraživanja. Novi socijalni ambijent, koji sa sobom nosi odvojenost od doma i roditelja, a posebno samostalnost, ističe se kao najveći faktor teškoće kod učenika. Kućni red u internatu također je istaknut kao veliki faktor teškoće adaptacije na život u internatu. Socijalne vještine prema stavovima učenika nisu faktor teškoće adaptacije na život u internatu. Stečene životne navike sa kojima su učenici došli u internat se u manjoj mjeri ističu kao faktor teškoće na život u internatu. Možemo zaključiti da smo dvije hipoteze potvrdili, dok druge dvije nismo. Socijalni ambijent i kućni red internata, prema stavovima učenika, faktori su teškoće, dok socijalne vještine učenika i životne navike stečene prije dolaska u internat nisu veliki faktori teškoće adaptacije na život u internatu učenika.

Literatura

1. Bratanić, M. (1990). Mikropedagogija; Zagreb: Školska knjiga
2. Briggs, S. (2002). Working with Adolescents. A Contemporary Psychodynamic Approach. New York: Palgrave. Macmillan.
3. Gonzales, S.R. (2015). From Foster Care to Adulthood Success Stories. Doctorate in Social Work (DSW) Dissertations. University of Pennsylvania.
4. Gunn, V. (2007). Approaches to Small Group Learning and Teaching. Learning and Teaching Centre University of Glasgow.
5. Klapan, A. (1994). Organizacija učenja u učeničkom domu kao čimbenik školskog uspjeha; Napredak, 4, 434-439.
6. Klapan, A. (1996). Prema sustavnijem istraživanju domske pedagogije. Zbornik radova: Pedagogija i školstvo. Zagreb: HPKZ.
7. Miklavc, J. (1980). Značaj domova učenika u sistemu vaspitanja i obrazovanja; Domske dijagonale. br. 1.
8. Reardon, K.K. (1998). Interpersonalna komunikacija; Zagreb: Alinea.
9. Rosić, V. (1986). Domski odgoj; Pula: Istarska naklada.
10. Rosić, V. (1991). Ciljevi i zadaci društvenog odgoja s posebnim osvrtom na domski odgoj; Domske dijagonale. br.8.
11. Rosić, V. (1991). Odgajatelj i odgojni rad; Rijeka: Linija.
12. Rosić, V. (1996). Odgojno-obrazovni rad u učeničkom domu; Rijeka: Pedagoški fakultet u Rijeci.
13. Rosić, V. (2001). Domski odgoj; Rijeka: Graftrade.
14. Rosić, V. (2007). Domska pedagogija; Zadar: Naklada d.o.o.